

Mizaç ve Karakter Envanteri (Türkçe TCI)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Mizaç ve Karakter Envanteri (Türkçe TCI)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26143>

Özet

Mizaç ve Karakter Envanteri (Türkçe TCI), C. Robert Cloninger tarafından geliştirilen ve kişiliği yedi temel boyutta (dört mizaç, üç karakter) ölçen psikobiyolojik kişilik modelinin Türkçe adaptasyonudur. Bu uyarlama çalışması (Köse ve ark., 2004), ölçeğin Türk popülasyonunda kullanılabilirliğini sağlamak amacıyla geçerlik, güvenirlilik ve faktör yapısını incelemeyi amaçlamıştır. Ölçek, 240 adet do?ru-yanlı? formatında maddeden oluşmaktadır ve klinik psikofarmakoloji ile genel psikiyatri araştırmalarında önemli bir araç olarak kabul edilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Mizaç ve Karakter Envanteri, TCI, Cloninger Modeli, Kişilik, Psikometri, Uyarlama, Mizaç, Karakter.

Yazarlar

Köse, S., Sayar, K., Ak, I., Aydın, N., Kalelio?lu, Ü., K?rp?nar, I., Reeves, R.A., Przybeck, T.R., Cloninger, C.R.

Amaç

Mizaç ve Karakter Envanteri (Türkçe TCI), Cloninger'ın psikobiyolojik kişilik modeline dayalı olarak bireylerin temel mizaç ve karakter boyutlarını güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmek amacıyla uyarlanmıştır. Temel amaç, bu boyutların Türk popülasyonundaki klinik ve araştırma ortamlarında psikopatoloji ve normal kişilik varyasyonları bağlamında incelenmesine olanak tanımadır.

Ölçek, dört mizaç (Yenilik Arayış, Zarardan Kaçınma, Ödül Bağlılığı, Sebat Etme) ve üç karakter (Özyönelim, Birlikçi, Kendini Aşma) boyutunu değerlendirerek, bireylerin öğrenilmiş bilişsel temalar ile doğuştan gelen duygusal tepkilerini ayırt etmeye yardımcı olur.

Yapı (Ölçülen Yapı)

Ölçek, **Cloninger'ın Yedi Faktörlü Kişilik Modeli** üzerine kurulmuştur. Bu model, kişiliği iki ana kategoriye ayırır: **Mizaç** ve **Karakter**.

Mizaç Boyutları: Bu boyutlar, genetik olarak belirlenmiş, otomatik duygusal tepkileri ve alışkanlıklarını temsil eder. Bunlar: Yenilik Arayış, Zarardan Kaçınma, Ödül Bağlılığı ve Sebat Etme'dir.

Karakter Boyutları: Bu boyutlar ise bireyin kendini, diğer insanlar ve evreni algılama biçimine ilişkin bilişsel temaları temsil eder ve büyük ölçüde öğrenme ve sosyal deneyimlerle gelişir.

Bunlar: Özyönelim, ??birli?i ve Kendini A?ma'd?r.

Türkçe TCI, bu yedi temel boyutu ölçerek, ki?ilik bozukluklar?, depresyon ve anksiyete gibi çe?itli psikiyatrik durumlarla ili?kili ki?ilik profillerini belirlemede önemli bir rol oynar.

Geçerlik

Türkçe TCI'n?n geçerlik çal??malar?, iç tutarlı?k analizleri ile birlikte yürütülmü?tür. Ölçek ve alt ölçeklerin geçerli?i, Türk popülasyonundaki yap?sal uygunlu?unu de?erlendirmek amac?yla incelenmi?tir. Yap?lan analizler, ölçe?in büyük ölçüde orijinal TCI'n yap?sal özelliklerini korudu?unu göstermi?tir.

Özellikle karakter boyutlar?nda yüksek düzeyde iç tutarlı?k ve yap?sal geçerli?in desteklendi?i bulgulanm??t?r. Bu sonuçlar, Türkçe TCI'n?n temel ki?ilik boyutlar?n? kültürel ba?lamda do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü i?aret etmektedir.

Güvenirlik

Türkçe TCI'n?n güvenirlik analizi, iç tutarlı?k katsay?lar?n?n hesaplanmas?yla gerçekleştirilmi?tir. Bu hesaplamalarda yayg?n olarak kullan?lan Cronbach Alfa yöntemi kullan?lm??t?r.

Elde edilen Cronbach Alfa de?erleri genel olarak kabul edilebilir düzeydedir:

Mizaç Boyutlar?: Katsay?lar 0.60 ile 0.85 aras?nda de?i?mektedir.

Karakter Boyutlar?: Katsay?lar 0.82 ile 0.83 aras?nda yüksek bir tutarlı?k göstermi?tir.

Ancak, baz? alt ölçeklerde katsay?lar daha dü?üktür. En dü?ük Cronbach Alfa katsay?lar? **Ödül Ba??mı?i?i** (0.60) ve **Sebat Etme** (0.62) alt ölçeklerinde bulunmu?tur. Yazarlar, bu dü?ük de?erlerin kültürel farklı?klar veya maddelerin adaptasyon zorluklar?ndan kaynaklanabilece?ini belirtmi?lerdir.

Faktör Analizi

Türkçe TCI'n?n faktör yap?s?, orijinal Cloninger modelindeki yedi faktörlü yap?y? destekleyip desteklemedi?ini görmek amac?yla incelenmi?tir. Çal??ma, ölçek ve alt ölçeklerinin iç tutarlı?k, geçerlik ve güvenilirli?i ile birlikte faktör yap?s?n?n da incelendi?ini ortaya koymaktad?r.

Sonuçlar, hem mizaç hem de karakter boyutlar?n?n temel bile?enler analizinde belirgin faktörler olarak ayr??t??n? göstermi?tir. Bu, Türkçe versiyonun, temel psikobiyojik ki?ilik boyutlar?n? ba?arılı? bir ?ekilde ay?rt edebildi?ini ve yedi faktörlü yap?y? Türk örnekleminde de do?rulad??n? göstermektedir. Detaylı faktör yükleri ve analiz sonuçlar? orijinal referansta (Köse et al., 2004) yer almaktad?r.

Enstrüman Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Kağıt-Kalem Testi / Öz Bildirim Ölçeği

Language Available: Türkçe (Türkçe TCI)

Population Group: Yetkinler, Klinik ve Genel Popülasyon

Age Group: Belirtilmemiş (Genellikle 18 yaş ve üzeri)

Population Details: Psikiyatrik hastalar ve sağlıklı kontrol grupları içeren örneklem üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Test Methodology: Ölçek, 240 maddeden oluşmaktadır ve doğru-yanlış ikili derecelendirme sistemi kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Özyönelim, birliktelik, Kendini Aşma, Yenilik Arayış, Zarardan Kaçınma, Ödül Bağlılığı, Sebatsızlık, TCI.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Samet Köse

Author ORCID Identifier: Sağlanan kaynakta belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: kose@musc.edu

Correspondence Address: Sağlanan kaynakta belirtilmemiştir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Uyarlama Çalışması): 2004

Şinler ve Ücret: Ticari kullanım ve telif hakları için Samet Köse veya orijinal ölçek sahibi olan C. Robert Cloninger ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi şu adresten indirilebilir: mizac-ve-karakter-envanteri-turkce-tci-toad.pdf

Kaynaklar

Köse, S., Sayar, K., Ak, I., Aydın, N., Kaleliođlu, Ü., Karpnar, I., Reeves, R.A., Przybeck, T.R. ve Cloninger, C.R. (2004). Mizaç ve Karakter Envanteri (Türkçe TCI): Geçerlik, güvenilirliği ve faktör yapısı, *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 14, 107-131.

Mizaç ve Karakter Envanteri (Türkçe TCI) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal kaynaktan spesifik olarak listelenmemiştir; ancak ölçeğin toplam 240 maddeden oluştuğu belirtilmiştir. Ölçek, doğru-yanlığ formatında cevaplanmaktadır ve yedi ana boyutu (Dört Mizaç ve Üç Karakter) ölçen alt maddeleri içermektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM